

پر شنبه — ۱۵ کانون اول ۱۹۲۷

جلد : ۹

پشتی سنه — نومرو ۱۰۰

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

پوردی پانده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد مسیح

مجله علمی

آبونه شرطری : سنه لکی ۲۵۰

آلتی آیانگی ۱۲۵ ، فوق العاده

نسخه لرایچون ۳۰۰ و ۵۰۰

غروشدور .

مجموعه مزه پشته طبعی تالیف

ایدله بن از لر اعاده ایدلر .

هر آیه برنجی داره پشتی کونلری هیقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صرانی مجموعدر .

افقه ادراسم سنده فردی دهری دهنیت

۲

اقتصاد ساحه سنده مملکت مزده ماضی ده حکم ایتش اولان دهنیتلردن بحث ایدمکی چکن مقاله مده وعد ایشدم. مملکت مزده فردی منفعت دهنیتی صوک زمانره قادر حکمی یش فضلہ اجرا ایله هر نوع مالیتک، تورلو کسود و شکساده، محوری تشکیل ایشدر. عموک ایلک و منفعتی ایچون مجتمعا ویران قرارل دایم ایشدر. نعمتک تاملنی اوغورینه تغییر و تأویل ایدیشدر. زمانلر اولشدرک بوقیل قرارل، عمومی، نعمت برده سی آقاسنه کیرلنلرله محض بفرک ویا برزمره ک منفعتنی اولی اوزره ویریشدر. «ضرغام»، «ضرخاس»، «جلبه شرعبه»، «توی» واملی اسکی تغییرلر معنری حرکتلره علیه ایتک ایتین فردی حرکتلرک باشلیجه هجوم، دها دغوروسی مغاطه وسیله سی تشکیل ایدیلوردی. مسالهی مختصر ایتدقی ایچون اوج دوریه تقسیم ایتک ایجاب ایدر:

۱ - آدولورده تورک برلکنک تشکیدن استیلا دورینک نایفته؛ ۲ - انحطاط دوردن مشروطیته؛ ۳ - مشروطیتدن جمهوریه قدار.

استیلا دوری

اصیل وفطری فسیلنلره مجاز اولان تورک عرق متجانس قاللیی و دنجیه سارچوچ ملنلرک سی رصورنده نالردن صوکرا ایدیلرلی خاصه و صوفلر کندیلکدن مالکدر. بلا هر دلاک، غایجاناباق، قادیه حرمت، ضیفه مرحمت، نساند کچی ایچمه و بویک حسلر بو عرقده خصوصی برحراث حصول کدیلر. دغوشونده وادرد. بویوک و مرشد اطاعت اولک ایچون طبعی بوظیفه در. بوقیعتی خاصه سبب، درکه اول مرده آدولورده برلک مشکلاتن سبب ایش و ایدنک صوکرا ده چوق فیضی نیجهلر ویرمشدر. نساند، قناعتکارلی، سفاغندن بقی، اقتصاد رعایت سایه سنده آدولورده یلدار راجه ای هیت تشکیل ایدن تورک کشته سنک - ایلک زمانلرده اوقق تفک، صوکرا بویوک مقیاسده - آغمنکی بوزار حال، واقع اولمشه بونلرک - یعنی آزلرله صوقولان سینی و بابانچی عصرلرک ده کورده ایلک بویوکدن ک وضعینه قدار «بورغانه کوره آباغنی اوزاتنی» دسبوره صادق قالان و «یت مالل» نملیه ادخار اولان ملی تورک سواستعماله میدان ویرمیش، ولو ایشاند اولسا او زمانک موداسنه کوره دین کتا بلرلک مندردجا تدن واولری سلیم بر عقل و دیکر کار پردو نجه ایله تغییر ایدن ذواتک اجتهدلرندن متولد قانون و نظائر بویوک، کوچوک رعایت، یعنی قیصاجه هر خصوصده معنری بر دهنیتلر حرکت ایدن تورک کشته یی آزل زمانده هیزک معلوی اولان پارلاق صیقلیه یلریت نارنجینه سینیلر برصورنده یازمشدر. چونک ایتین عصرلرک هنوز نایفته قوز ایدمده که زمانک تکراری ایل و ناسکار

بر تجار و چیفتچی، سوق طبعی ایله معنری دهنیتده بر مقصد و ملی وارثی و شرف موضوع بحث اولوجاده یلمان بر محارب ایدیلر. نتیجه: بودورده نورکر - اداره مقایزه ملرلک الک محرم یلرینه قادر صوقولان - معشوش عصرلرله ایچین ایلین مجادله ایدرک سبیلرلک غلبه سیله استیلا دورینک نایفته واصل اولدیلر.

انحطاط دوری

قائریه بابانچی قانی آشیلا یا آشیلا بون - سبجه لرینی قاپ ایدن و بر مقددی محنوق اولان باشلر و اولنلرک اطرافنی آلوب اوشاقلنی یایان معشوش رهیت تورکک بویوک اطاعت خاصه سی، و تورکرک طوبلری براس دیوارلری دورکرکن آکسوفاده بوت غاوغایی یایان یایاسلرک خبیث روحنی وارث ایدن علما دین کرده دینی عقیده سی، صرف شخصی وک خسیس مغنلری اوغورینه، ماهرانه بر - و استمال ایله استقال ایدرک بو قوجلمان صاف و تیز اجنبی کستلی بادردهن بادره سورو کلامش، ضعیفه تش، شایریش، بقی و قیضدن محروم ایشدر. بو دورده هر شیک ساقی و غایبی چاپول ایدی. بو چاپولی خارچی آقینلره تاملیندن بر مدت - و کرا عاین قالان کروه کاه، تریقه، کاه حیر واسطه لرله داخله حقیق و تیز تورک صیرندن تاملنه اوغراشادی. بو قدار کالفرلنه رغما تورک مدانه کتیردکی، بسله دیک و مدافعه ایتدیک اثرنه اسمنی یله ویرمک حقندن محروم ایدی. «تورک» و «اراک» کلرلی تزیف و تحقیر قامند، قوللنیلدی، ادبیات، علم و سیاست ساحهلرندن حاکم و مملکت کچی اک بسیط ایشیلک ساحه سینه قدار هر ایشک باشنده عیاللیاق و سامانلی کسودی آتنده بابانچی بر عرقک - اکثرا جنس ونی یله شکوک - بر فردی ویا زمره سی نصحر ا کندی حسابنه فعالیتده بولومش و باشاردیلی ایشده آزل چوق عرقک دامغانی وورمشدر. بوایشلرده حقیق تورکک رولی ایله مالیه وجایله آت اوقندن باشقا برشی کدیلدی. اودورک اقتصادیا تی قیصاجه تعریف ایتک ایجاب ایدر - زمره ییلرک فردی منفعت اوغورینه یایلاماق فصاحت، ایشلنمه ک فردی و معنری جنابت قالامشدر. یعنی نابین کیری یلک بر اوساز ویک مرجز بر صورده صالانمشدر.

مشروطیت دوری

بو دور شهسیر تورکک عصرلر دیری بیریکن عصیان حسلرلک طاشماسیله میدانه کاشدر. فقط اتی یتنلره باشلان مشروطی اداره نایب بر دین میراث یدیلکی شکلنده ختامه ایدی. بو دورن ایدلرند قوللایان وطن، محبت، ملت، مملکت کلری بویوک بیکونه بالغ اولور. بونلره آلدانان ملت ایلک هیجانیه یایدیلی فداکارلر کندی

نغمه هیچ بر ایشه یارامادلی کورده ک ایلوا! دینیه قالان آسکین سنلره دیدیرک آکیم آدیم ترک ایتدیک مملکتکدن قبه قلاکت بویوک بر قمن بر تاج هاتانلی بر زمانده فرسخ فرسخ راقابه مجبور اولدیلی هرلره سورکوندی. اسکی دورلک نیرس نسی یته میدان آلدی. معنک، دوقلرک، رکازده جررتک ددکسته رغما ایوبن مان عینی ایوبن ایدی. تورککک طاهری تنلرله رغما عرق قریک بوتون ایتلرکلی محافظه ایدن بابانچی عصرلرله تورکک مقدر ایله اویانده باشلادی. تورکدن آلبان رسی و غیر رسی بارلار - یکی بر صالایش طریله - یه نابین کیری تصرف ایتدی؛ عمومی دین برین آلبا کولرندمملک باراسله تشکی ایدر کولرند، قواوهر ایشلر. نظامنامه لره، حصه سدنلره، تنلره، یارو قیکورانی کچی طرلاوب داغیان «مجلس اداره» و «هیت عومیه» لره رغما هر اقتصادی و مالی بر تشبک باشنده قورناز بر نابین کیری او تشبک هم آلیجی و هرده صایجی وضیئنه مینایا فعالیتده ایدی. بونلر مملک باراسله آلدقاری بر متاعی یته ملته بونله یوزکارلرله صایدیلر. بو زمانه قدار - اسکی دورلک سینی - حقیق تورکک تجارلی آباق صایجایی ایله اصالته منحصر قالشیدی. عمومی حرب کر نلرده مستنا و صیرنلر چوق ایل استفاده ایتقی بیان و تجارت علم و فننک ایشلاندی قاندرله یله ووقلری اولیان بر قمن توردرله عوام اسانده «ولی» تسمیه ایدیلن بر نوع چاپول سایه سنده بردن یزه زکین اولملری کندی تجاری دهالرنه عطف ایشیلر. بو صوره لره بویوک ملی بر زوت بش اون کیشینک آراستده مودجذر حائده حرکت ایدرک هدر اولدی.

نابین کسریک فعالیتی موضوع بحث اولونجا اک حجتی، اک وعلیور وولان بو محظوظلر، تورکک وازلی ایچون مادی یاردم بوروسی چالیدنی زمان بر رطرفه صیویشدیلر. قازاندقاری یوزیکرجه ایرا ایچنده بر قیج بیکنی قانویورکی اولارک ویرمک ویا وجدهانی اولارک بر خیری ایشه صحر ایتک ایجاب ایتدیک وقت هر نوع کوچولکلری ایتک ایدرک قانچیلر. ویرمک اضطرارنده قالدقاری زمانه ایه محرمده ایتدیکاری کیمسه لر یانده، هالهلری تزدنده ویاخود ایچین ایچین، ملته و بویوک کفرل صاورواق صدلرله شفا ویردیلر.

هر غیر طبعی شینک دوا سیرلی ازی قانون مقتضاسندن بولونلرندن بونلرک بر چوخی نهات مقدر اولان عاقبتلره قاووشدیلر، قاووشدیلر اما تجارت ساحه سنده بکی بکی کوزلری آجیلامایه باشلان تورکک، فنا میراث بر ایدیلر. بر عاقده، بر آیدر زکین اولی دهنیتی و او دهنیتک تولید ایتدیک حرص و بر حرصک دغور دینی کورلک دولایسیله فردی منفعتک تاملنی ایچون نابینی

کسر لک! متارکه دینیلن مشوم ژمانده خصوصیه
استابوله وضعیت بو ایدی .

بو یوک انقو، مزده سوکرا

بو انزالده تجارتی ولو نظری اولسون اطرافلیجه
تدقیق و تشیع انجش کنجیلر بنشدیلر و اصولی
داره سنده ، سعیری نیشته و مملکتی توتیک
مساعده سته کورمه قنعتکار بر تجارت یانته
باسادیلر . یعنی طبعی تجارت طرزی نعم انجک
بانالادی و اولدقجه نین ، حالد ایلرله بور .
برجوق جذری تیرلک یان چهوریت اداره سگ
هرجه تن بر خلق اداره سی اولدیی کوند کونه
بازر بر شکله کور یور . تورک شیمدی دخی
ویری و اعانه و پر یور . فقط وردر لیک آرقا سندن
باقوب قایور . اک بسط دوشونجه لیلر یله بر آز
دقت ایدیلر و پردکی پارانک بور دیک اک لرومی
بر یرنده دده بر چوققلر حالنده اوزاندیق بر
مکتب ، بر صهی مؤسسه ، بر مدافعه تربیانی ،
لایان نشاسی شکنده تجلی ابتدیکی کوریور
و وردیکی یله کوردیکی ، قیایه ایلر « تمام ! »
دیوب ایزنه یاقور .

کورو لورکه اوچ عصر دهری متادیا علی ترقی
یوتان ، اخلافی ، اجتماعی ، وارانغری
تخریب ایدن فردی منفعت ذهنیت اساسی بر صریه
آنحاق جمهوریت دورنده ایندیریش و ایچانده
یتده ایندیریلر جکدر . چونکه هیچ بر سوزله
انکار ایدیلر مکه مانی بر آز فضله دیبه بر مملک
داها آرزو تخصصی اولدیی بردسه طالب اولسی ،
بر دوقورک محضا اجری قلیبرماق ایچون بک
آکلامادیی قاضی تادایده اصرار ایتی ،
بر تاجارک آتجاق قاضی دودلوردمق غایه سیله
آلا یلدیکنه تجارت ادوب مملکتک و مانتک
وضعیتی دوشونغسی ، بر اداره آد مانتک شخصی
نغمته ، لایم کان قر و امتیازی وریسی ،
باخصوس غزته ، مجموعه لک سوروم تأمین ایچون
خلقه - همده هر سوزله وصی به و ارشاده محتاج
بر خاقه ! - بر طاقم هر زلی یالیزلا یوب او قوتسی
کی حال اوله ایجانی بر رفیقوردیکر استیلا
ایتدکاری لرلی بک چاقو قانفرن ایدرلر و هیچ
بر اجتماعات طبعی بوکاجاره بولاماز . خلاصه معشری
منفعت فردی منفعته قدام ایدر لر بر هلاکت محققدر .
جمهوریت اداره سگ مشاده ایتدیکمز اک
فضلی نتیجه لرندن بر دیه بو کونکی کچلک
متفکر و ایده آلیست پیشه سی در . بویه بر کنجک
ایسه اسکی دورلر ذهنیتک حالوته قوتلی بر مانده در .
هر ساهده معشری ذهنیتک حرکت انجکده اولدیفمز
مادی اثر لیلر کورو لکده اولدیفندن آیزه امنیتله یاقیلیر .
شاید کوشه بوجاقده هنوز سینی بر حالده
معالینته دوام ایدن نایبیم کسرلی واره - اوله
آکلاشیورکه - جمهوریت بکجیلر لیک صولاری
اونلرک صالیرلی و وروروشده قیرمده کچ قایه جدر .

اوسر نازی

حکایه

ایکی قارده سه

« موه » دن
ره نهری جوانده کوجوک بر آلمان
شهرنده ، و انلرک برادرلر تسمیه اولونان
ایکی قاردهش واردی . اولدقجه ماهر بر
حکوک اولان و ایکی کنج هر آقام قومشولری
قوبوچی هرماش تزدیه کیدوب وقت کیر
یرلری . انی قبلی بر آدام اولان قوبوچی
اونلری ، آغزندن هیچ بروت قوشمهن ،
قوجان بو پیوس ایلر قارشیلار و دکاکن
آرقاسنه اوجانک کنایه کوروردی .
بواج آرقا ناک هر آقامش مشترک کنی
وقلری ، دلقانایلسا کن طبیعتی اولدقاری
وشن بر یازادیلیده بولونان قوبوچی ایلر
کندیرسی کجه کوندوز مشغول ایدن انیک فضله
قونوشاقق اتمه سته مانع اولدیی ایچون ،
پک جانی و حرارتلی دکیدلی . معما فیه رجوق
جهتن بر لرلرله او خون اولدقارندن متقابل
سولوشورلر و آقشاملری دکاک اوکندن
کینلر بولری اکتریا بویوک بیرا باردقاری
اطرافنه طویلاشمش کورو یورلدی .
بر آقامش اختیار هرمانی معنادندن فضله شن
بولدیلر . - بوزوکده سوچلی بر خیر یازی ؛
نه اولدی ؟ دیبه صوردیلر . قوبوچی :
- جوجوقلر قیزم یارن مناسرتدن
جیقور . محصلی یتدی ، سهو یچیم بکا
ماصانک اوزرینه جیقوب دانس انک آرزوسی
- بر یور ! دیبه جواب وردی .

هرمان مناسرت و امثالی یرلردن چوق
فرت ایدردی . فقط تزدین و متمصب بر
همشیره منک اصرارینه مقاومت ایدمه یورک
قیزنی مناسرت قویله کرها راضی اولشدی .
قوبوچی دوام ایتدی : - اوت جوجوقلر
مزده قیزنی کورم حکسکر ، انی زمان وارکه
یاقارلی صیقمامد !

کنجیلر قوبوچی تیریک ایتدیلر و او
آقشاپ مادمارل و بیلهمین دن بحث
ایدیلدی . بیرا باردقاری بر نه اک انی جینسندن
شراب شیشه لری قاشم اولدی .
ایکی قاردهش برتی کون ایچون اختیارک
یکک دعوتی تردسز قبول ایتدیلر و انی
ایسه لری کینتمش اولدقاری حالده احتیار

دوستلرینک اوسنه کیندیلر . در حال صوفرايه
اوطور ولدی .

بر آصوکر اکنج قمع محبوب بر یور ویشله
در سکرلی بو کرینه داللی کلدی ، قزارارق
ایکی قارده شک اور تانسه اوطوردی .

یک ، قوبوچی ک بو تن شسته رغما
سسز کیدی . اودرجه ک بالذات قوبوچی
بیلر املک نشتمسندن سوکر اسکوت ادوب
شفقتی بر تسم ایلر قیزنک بوزنه باقله ک کتفا
استدی . ده لیقانایلر ایسه صونوق بروصیت
طقیمنشدر دور یورلر و هیچ کوز لوزه
کیورلری . اوه دوندکاری وقت ، کونک
حادثه لری و ایشر حقدنه قونوشان یاتق
معتاداری دیکل اکن : سفر رگه سوله مهن
یاقارلرینه کیردیلر .

بویکی قاردهش بر لرلری درن بر شفقتله
- سیوردی . کر مده ، اکنجه یرلنده ،
جوق سهو دکاری او عللرند اونلر داتما
بر ابر کورونورلدی . ایشلرند ک استمدادری
دخی عینی ایدی . بعضاً برنک یایدیی ایشه
دیگری امضاسی قویاردی . اساساً شصده
او قدار بکزرلردی که برک سیاسی مودل
انخا ایدیلر ک دیگری پایش دینه بیلیدی .
بولرک بویه سکونی و احتیاطی بر
وضعیت املاری ، قونوشمقدن کوز کوزه
کلدن صاقنمار ، طورلری اختیارکده
جانی صیقمشدی . او بومادقارنک ایکسوده
فرقده اولدقاری حالده کجه کیدی . ایک
ایدلان دینی اوداده ایکسک درن ، درن
ایجاری چکدکاری ایشیدیلوردی . بردن
بر پک درن و ورولدقاری آشکاردی :
و یاهلنی - سهو یورلدی ! بر هاقانل آل
کلیدیلر ، آتیلرند تام بر سکوت حاکمیدی .
هر بری ایشینک اوسقه آیکش اولدنی
حالده بر خطله شلرینی چورمه ز جالیشدیلر .
بو غمی هاقانک صوک کونی اختیار
قوبوچی فاپسنتک ایشیکده قیزنک قارشینده
اوطورمشدی . قیزی صوردی :

- بو ایکی قارده شک هر آقامش بزه
کلکده اولدیفنی سوله مهنشی ایدیکز ؟
- اوت آما ، غریب شی ، سکیز
کوندیری بر دمه اولسون کورونه دیلر .
- عییا سبب یخیم ! چونکه نیم
کلدیکدیری کورونمورلر .
صاحبه سوله نیلن بو سوزلر اوزرینه